

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Lausunto: Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategia 2012–2020

Suomen Arkkitehtiliitto antaa lausuntonaan seuraavat huomionsa Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategia 2012–2020 luonnokseen.

Rakennetun ympäristön kehittämisellä ja sen suunnittelulla voidaan vaikuttaa huomattavasti luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen ja kestävän käytön tukemiseen. Rakennetun ympäristön suunnittelun vaikutus näkyy laajimmin maankäytön tasolla, mutta on merkittävä myös pienemmän mittakaavan kuten rakennusten ja niiden lähialueiden toteutuksessa.

Luku: ”Luonnon monimuotoisuuden huomioonottaminen maankäytössä”

Ehdotus: otsikko voisi olla ” Luonnon monimuotoisuuden tukeminen maankäytössä ja rakentamisessa”.

Koko luku voisi olla paremmin jäsennelty. Nykyisellään siinä hypitään asiasta toiseen eikä asioiden sekä toimenpiteiden priorisointia ja eikä erilaisia vuorovaikutussuhteita ole esitetty. Käsittelyjärjestys voisi olla esimerkiksi: maankäytön ja rakentamisen aiheuttamat uhkat, luonnon monimuotoisuuden vähenemisen estäminen, luonnon monimuotoisuuden tukeminen, vähenemistä korvaavat toimenpiteet jne. Tekstissä olisi hyvä päästä hieman syvemmälle ja tuoda esiin konkreettisia toimenpiteitä (kun tietoa näistä asioista on) eikä luetella pelkästään tavoitteita.

Luvussa sanotaan, että kaupunkialueiden monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelujen säilymisen kannalta on tärkeää seurata niiden luontotyyppien määrää ja pirstoutumista sekä eri maankäyttöluokkien muutoksia. Eikö tärkeintä kuitenkin ole luontotyyppien pirstoutumisen estäminen eikä pirstoutumisen seuraaminen? Olisi myös syytä korostaa, että ilmaston lämpenemisen myötä on erityisen tärkeää säilyttää etelä-pohjoissuuntaiset viherkäytävät, jotta lajit pääsevät tarvittaessa leviämään pohjoisemmaksi niille sopivampaan ilmastovyöhykkeeseen (tästä asiasta on kyllä mainittu muualla, mutta kovin epäselvästi).

Luvussa puhutaan ”uusympäristöistä”, joilla voidaan korvata sopivien elinympäristöjen puuttumista. Esitetyt esimerkit ovat kaikki suurehkoja maisemaympäristöjä. Syytä olisi tuoda esiin myös aivan pihatasolla mahdolliset toimenpiteet kuten eläimille sopivien ravintokasvien ja suojaa antavien pensaiden istuttaminen, vesiaiheet, ajeltujen nurmikkoalueiden välttäminen, pihan ”hallittu hoitamattomuus” jne. Samassa kohdassa on todettu, että ” oikein hoidettuina näillä keinotekoisilla ympäristöillä voidaan korvata sopivien elinympäristöjen puuttumista”. Voidaanko näin perustellusti sanoa?

Tarkastelu olisi syytä ulottaa myös pienempään mittakaavaan eli rakentamiseen, koska myös siinä on tärkeää ottaa luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavat asiat huomioon. Rakentamisessa voidaan mm. korvata rakentamisen alle jäävä vihermassa esim. viherkatoilla, rakennusten viherseinillä, vertikaalipuutarhoilla ym. ja esimerkiksi kovien pintojen, kuten asfaltin, sijaan voidaan käyttää vettä läpäiseviä materiaaleja. Myös hulevesien luonnonmukaisen käsittely on tuotu esiin pintapuolisesti. Tässä yhteydessä olisi syytä tuoda esiin myös viemäröinnin haitat (tulvat; erityisesti sään ääri-ilmiöiden kuten rankkasateiden lisääntyessä) ja luonnonmukaisen käsittelyn tuomat kaikki välillisetkin vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen (mm. vaikutukset pohjaveteen jne.)

Luvussa on todettu luonnon merkitys luonto-opetuksen ja ympäristökasvatuksen kannalta. Olisi myös syytä korostaa, että ihmisen luontosuhde luodaan lapsuudessa ja näin ollen lyhyet yhteydet asuinalueilta lähiluontoon ovat ehdottoman tärkeitä. Kansalaiskasvatuksen avulla voidaan myös lisätä ihmisten tietoisuutta omista vaikutusmahdollisuuksistaan ja ruohonjuuritason toimenpiteiden, mm. pihojen toteutuksen, merkityksestä luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Luonnoksessa ei ole käsitelty sitä, kuinka maankäytön ja rakentamisen ohjauksen toimenpiteillä voitaisiin vaikuttaa luonnon monimuotoisuuden edistämiseen. Esimerkiksi kaavamääräyksissä tai rakennusvalvonnan lupakäsittelyissä on syytä ottaa tarkasteluun myös luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavat asiat.

Helsingissä 10.4.2012

Suomen Arkkitehtiiliitto SAFA ry
puolesta

Johanna Vuorinen,
rakennussuunnittelutoimikunnan sihteeri